

Fakta om ansvarsarter i Linköpings kommun

- **Läderbagge** (NT) är det östgötska eklandskapets symbol. Arten är en ca tre centimeter stor brun skalbagge som är starkt beroende av ihåliga ädellövträd, främst ek. Sverige har 30-50 % av den europeiska (globala) populationen och är sannolikt ett av de viktigaste länderna för artens överlevnad. Läderbaggens starkaste fäste i landet är eklandskapet i Stångådalen och framför allt kring Bjärka-Säby och ända upp till de norra ekkullarna i Tinnerö eklandskap. Igenväxning av ekhagmarker och runt enskilda jätteträd samt fragmentering av arten livsmiljö och bristen på gamla ihåliga träd är de främsta hoten mot artens överlevnad.

Läderbagge, foto Gunnar Ölfvingsson.

- **Dårgräsfjäril** (NT), är en gråbrun gräsfjäril med mörka ögonfläckar. Den förekommer på fastlandet i halvslutna ek- och hasselmiljöer med öppna gläntor där värdväxten lundstarr förekommer rikligt. I Sverige är fjärilen endast känd från eklandskapet i Stångådalen och från Gotland. Ungefär 80 % av artens kända lokaler i Sverige förekommer inom Linköpings kommun. Arten finns i huvudsak kring Bjärka-Säby/Sturefors, Skeda udde och Västerby. Det allvarligaste hotet mot arten är framförallt att lokalerna växer igen eftersom endast ett fåtal av dem hävdas. Granplantering, slutavverkning, hård röjning och intensivt bete är andra hot.

Dårgräsfjäril, foto Gunnar Ölfvingsson.

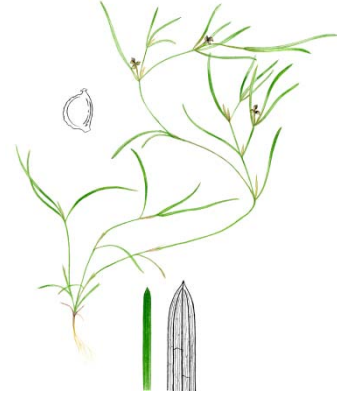
- **Kungsfiskare** (VU) är en liten, kompakt och färgsprakande fågel som kan jämföras med en flygande safir. Det svenska beståndet uppskattas till enbart 200 par. I kommunen finns knappt 20 kända boplatser. Motala Ström och Svartån utgör de viktigaste häckningsområdena inom kommunen. Kungsfiskaren är beroende av åar och bäckar med lummig strandvegetation, samt tillgång på lodräta sandiga strandbrinkar för sitt bobygge. Arten hotas främst av kanalisering av åar, bortrensning av strandbuskage och kraftig båttrafik som försvårar häckningen. Arten lever hos oss på randen av sitt utbredningsområde och bestånden minskar starkt efter hårda vintrar.

Kungsfiskare, foto Shutterstock.

- **Spetsnate** (EN) är en flerårig värmekrävande vattenväxt som trivs i näringsrikt sötvatten i sjöar och vikar samt i kulturskapande vatten som diken, dammar och mangelgravar. Totalt finns ett 40-tal aktuella svenska lokaler med det största antalet i Östergötland. I Linköping finns den i Rosenkällasjön och ytterligare 14 lokaler i främst den östra delen av kommunen, vilket utgör knappt 40 % av det totala antalet lokaler i landet. De allvarligaste hoten mot arten är förändring och förstörelse av lokalerna till exempel genom igenväxning, uttorkning, dränering, muddring, utfyllnad och vattenföroreningar.

Spetsnate, illustration Bo Mossberg.

- **Asp** (NT) är en rovlevande karpfisk som lever i åar och större sjöar. Utbredningsområdet är främst Mälarens och Hjälmarens vattensystem, Göta älv och Vänerne med tillflöden samt i Roxen med närliggande sjöar och åar. På våren efter islossningen vandrar aspen upp i strömmande vatten för att leka. Stångån, Sviestadån och Svartån är de kända lekområdena för arten inom kommunen. Här finns 8 av länets 14 lekplatser. Vandringshinder, vattenreglering samt utbyggnad och påverkan av och på strömsträckor är ingrepp som gjort att antalet lekområden reducerats avsevärt. Det nationella beståndet skattas till ca 10 000 könsmogna individer.

Asp, illustration Vesa Jussila.

- **Ärtvicker** (EN) är en flerårig ärtväxt med 1-2 meter lång stjälk som växer i steniga och snåriga ädellövskogsbranter. Arten förekommer främst i Östergötland och totalt finns enbart ett 25-tal svenska lokaler. I Linköping finns den på 12 lokaler i främst sydöstra delen av kommunen, vilket utgör knappt 50 % av det totala antalet lokaler i landet. Hot mot arten är skogsavverkning och buskröjningar. Bete är olämpligt på lokalerna.

Ärtvicker, illustration Nicklas Johansson

- **Bombmurkla** (VU) är en kalkgynnad skålsvamp som påminner om en chokladbakelse. Den trivs i äldre näringsrik granskog, gärna med beteshistorik, och har sin huvudsakliga europeiska förekomst i Sverige med tyngdpunkt i Mälarenregionen. Med lite tur, går det tidigt på våren se bombmurklan kika upp ur mossan i Tinnerö eklandskap, som är en av kommunens fem lokaler för arten. Totalt finns 130 kända lokaler i Sverige. Det allvarligaste hotet mot arten är förändringar av växtplatsen, genom slutavverkning, kraftig gallring och grustäktsverksamhet.

Bombmurkla, foto Anders Jörneskog

- **Rödspov** (CR) är en stor rostbrun vadarfågel med långa svarta ben och en lång rak eller svagt uppåtböjd näbb. Arten är beroende av stora sammanhängande öppna strandängar. Den har sin största utbredning i nordöstra Skåne, Öland och Gotland. Inventeringar från år 2009 tyder på att antalet rödspovar numera inte överstiger 90 par. Vid Svartåmynningens naturreservat förekommer 1-4 häckande par. Rödspoven har gått tillbaka kraftigt under 1990-talet vilket till allra största delen beror på att de öppna strandängarna växer igen till följd av uteblivet bete eller slåtter.

Rödspov, foto Shutterstock.

- **Trumgräshoppa** (EN) är en kraftig gräshoppa som lever i varma hävdade torrbackar i sydläge. Hanarna är lätta att känna igen med sina lysande vallmoröda vingar och sitt smattrande ljud när de flyger under sensommaren. Av den svenska populationen finns i dagsläget flest lokaler i Östergötland, totalt ca 30 stycken. Arten förekommer vid Ringetorp, söder om Sturefors, och på ytterligare ett fåtal lokaler i kommunen. Igenväxning till följd av upphörd hävd eller skogsplantering utgör de största hoten mot arten.

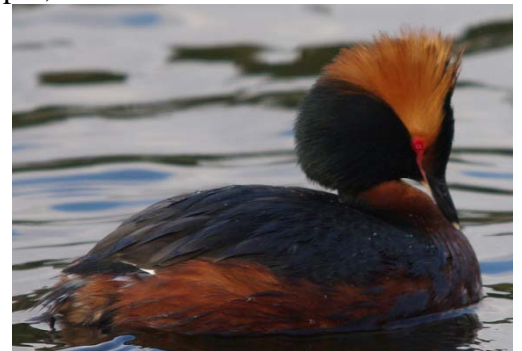
Trumgräshoppa, foto Nicklas Jansson

- **Kalkkärrsgrynsnäcka (NT)** är en liten landsnäcka med ett brunt skal som är 1,7-1,9 mm långt. Arten lever i öppna kalkkär och förekommer på ca 300 lokaler i landets kalkrika områden. I kommunen är den känd från Kärna mosse och Lera kalkkärr. Allvarliga hot för arten är ändrad hydrologi såsom utdikning och dränering och att kalkkärr växer igen. Arten missgynnas av för hårt bete.

Kalkgrynsnäcka, illustration Nicklas Johansson.

- **Svarthakedopping (NT)** häckar i grunda helst friskfria våtmarker. Det svenska beståndet uppskattas till ca 1 200 par varav ca 75 par häckar i Östergötland. Den största koncentrationen i länet, med ca 20 -30 par, finns i de av kommunen återskapade våtmarkerna i och kring Tinnerö eklandskap. Orsaken till artens tillbakagång är okänd, men flera faktorer kan vara tänkbara; ökad förekomst av fisk i småvatten, ökad predation från mink och på vissa lokaler sämre predatorskydd på grund av kraftigt minskande skrattmåskolonier.

Svarthakedopping, foto Jan Gustafsson.

- **Ekpricklav (VU)** är en skorplav med något grymig, gråaktig bål med halvklotformiga små svarta prickar, pyknider, som växer främst på gamla ekar med grov sprickbark i halvslutna ekmiljöer. Arten har en östlig utbredning i landet och är känd från ett 70-tal lokaler varav ca 30 av dessa lokaler förekommer i Östergötland. I kommunen är den känd från åtta lokaler och finns bland annat i Tinnerö eklandskap. Arten hotas av att arealen ekbevuxen, traditionellt brukad slätter- och betesmark minskar.

Ekpricklav, foto Mikael Hagström.